

ВСТУП

В Католицькій Церкві після Другого Ватиканського Собору відбулися певні зміни, які лягли в основу виникнення різних молитовних груп і рухів. З-поміж новітніх релігійних явищ в лоні Церкви, найбільший резонанс викликав Католицький харизматичний рух. Життєва позиція та релігійна практика католицьких харизматів часто викликає не лише здивування з боку суспільства, але й спротив у деяких церковних колах.

На початку 90-х років ХХ ст. в Україні з'явилися перші прихильники харизматичного руху. Це були окремі римо-католицькі священики і представники деяких чернечих орденів, котрі проводили різного роду науки, реколекції, засновували харизматичні формаційні школи. Часто вірні УГКЦ, через між-особисту взаємопопуляризацію та зацікавленість, приймали участь у таких заходах. Заангажовані в харизматичний рух греко-католики далі поширювали та пропагували цей релігійний феномен на своїх парафіях. З цього приводу в деяких релігійних громадах УГКЦ виникали і далі виникають конфлікти з харизматами. Проте, паралельно також існують парафії УГКЦ, де харизматичний рух отримав схвалення церковної ієрархії та зайняв важливе місце у житті церковної спільноти, хоча критика цього явища не припиняється.

Тому дослідження діяльності Католицького харизматичного руху в Україні є давно назрілим і актуальним науковим завданням. Зокрема, ця актуальність посилюється такими обставинами. По-перше, поява перших груп Католицької харизматичної Онови в УГКЦ зіткнулася із проблемою неприйняття у традиційному суспільстві, що породило певні стереотипи та упереджене ставлення. Бажання адекватного висвітлення спірних точок зору, стимулює наше дослідження діяльності харизматичних спільнот. По-друге, відродження релігійного життя в Україні вимагає конкретної відповіді Церковної ієрархії на сучасні виклики суспільства. Тобто умови існуючого вільного віросповідання, а також вплив сучасних західних релігійних рухів на греко-католиків в Україні, вимагає ретельного вивчення харизматичного світогляду і застосування певних концепцій задля збереження вірними УГКЦ своєї віри та традиції. По-третє, назріла потреба розкрити роль, місце та значення харизматичної Онови у Святому Дусі в Українській Греко-Католицькій Церкві, бо релігійно-суспільна діяльність цього явища та кількість його прихильників стрімко зростає. По-четверте, практична діяльність та вплив харизматів на перебіг духовного життя християн, харизматична послідовна евангелізація та реєвангелізація українського суспільства, потребують ще більш ґрунтовного окремого дослідження, бо воно має актуальне значення для втілення Синодом Єпископів УГКЦ програми «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом». Саме цими та іншими викликами зумовлений вибір теми дипломної роботи.

Виключно харизматичні феномени, такі як «хрещення» Святим Духом, говоріння «мовами», «дар пророцтва», «звільнення від зла», «покладання рук» та ін. для більшості християн є незрозумілими. Тому метою дипломної роботи є висвітлення цих явищ у середовищі харизматичних спільнот. Також спробуємо окреслити діяльність харизматичних спільнот у лоні УГКЦ та годегетику відносно них з боку церковної ієрархії. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- показати історію виникнення та поширення Католицького харизматичного руху;
- сформулювати сутність світоглядних моментів харизматів;
- визначити й показати головні напрями релігійно-суспільної діяльності католицької харизматичної Онови у Святому Дусі, починаючи з часу виходу українського народу з комуністичного атеїстичного режиму;
- розкрити часткові душпастирські орієнтири, закладені в прийнятій Синодом Єпископів УГКЦ програмі «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», які стануть у пригоді священнослужителям на парафії, де діє харизматична спільнота.

Об'єктом дослідження виступає Католицький харизматичний рух, його виникнення, поширення та роль в Українській Греко-Католицькій Церкві.

Предметом дослідження є закономірності світоглядних постав, форм і методів діяльності харизматів у лоні УГКЦ та їх пастирська опіка.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період ХХ-ХХІ ст., для якого характерним є зародження та розповсюдження у Церкві Католицького харизматичного руху, який уже з кінця ХХ ст. з'являється в Україні.

Для досягнення мети дипломної роботи і точного виконання поставлених завдань ми будемо використовувати певні наукові методи. Синтетичний метод уживатиметься тоді, коли ми будемо опрацьовувати праці різних богословів, релігієзнавців та дослідників Католицького харизматичного руху для цілісного представлення різних харизматичних аспектів. Порівняльним методом у дипломній роботі ми будемо послуговуватися, коли шукатимемо паралелі із досвідом діяльності харизматичних спільнот та їх пастирської опіки у Римо-Католицькій Церкві. Аналітичний метод застосовуватимемо, опрацьовуючи джерела дипломної роботи та документи Церкви.

Структура дипломної роботи базується на хронологічно-проблемному принципі; її зміст та послідовність викладу матеріалу зумовлені логікою поставленого питання, а також метою та завданнями дослідження. Праця поділена на два розділи.

Перший розділ під назвою «Особливості Католицького харизматичного руху в Україні» ознайомить нас із харизматами, представить значення та структуру цих спільнот. Цей розділ поділений на чотири підрозділи. Зокрема, у першому підрозділі першого розділу у формі історичного екскурсу ми подамо коротку історію виникнення харизматичного руху та його проникнення в Українську Греко-Католицьку Церкву.

Другий підрозділ першого розділу присвячений головним релігійним поглядам та молитовним практикам харизматів. Користуючись богословськими українськими та зарубіжними напрацюваннями, ми спробуємо окреслити першорядні аспекти світогляду та діяльності Католицької харизматичної Онови у Святому Дусі.

У третьому підрозділі першого розділу ми поставили собі за завдання розкрити місце і роль харизматичних спільнот у лоні УГКЦ. Тут ми звернемо увагу на існуючі в парафіях Української Греко-Католицької Церкви харизматичні групи, котрі займаються різного роду діяльністю.

Харизматичний рух значною кількістю українських релігійних постатей засуджується та сприймається як негативне явище. Саме тому в четвертому підрозділі першого розділу спробуємо висвітлити об'єктивні, аргументовані негативні відгуки та застереження відносно харизматів. Ми постараємося бути не однобокими, тому будемо наводити думки як церковних діячів, так і дослідження світських релігієзнавців.

Другий розділ «Годегетика харизматичних спільнот у лоні Української Греко-Католицької Церкви» буде поділений на три підрозділи. Випрацюваних

Українською Греко-Католицькою Церквою матеріалів, котрі б стосувалися душпастирства харизматів, немає, проте є звернення глави УГКЦ Святослава (Шевчука) та відповідального за харизматичний рух в УГКЦ владики Дмитра (Григорака) до харизматів з пастирськими настановами.

Перший підрозділ другого розділу базуватиметься на проголошенні Божого Слова, його актуальний стан, виклики та перспективи у світлі пріоритетних напрямків УГКЦ. Оскільки Католицький харизматичний рух за основу своєї діяльності вважає Святе Письмо, то ми для прикладу наводитимемо матеріали VI сесії Патріаршого Собору УГКЦ, бо саме Церква покликана звіщати, тлумачити і навчати Божого Слова своїм вірним. Також ми будемо розглядати таку форму опіки Церквою власних вірних як катехиза, адже її завданням є сприяти зрілості та істинності християнських спільнот, які у свою чергу покликані стати місцем виявлення любові Ісуса Христа до людей.

У другому підрозділі другого розділу під назвою «Молитва та служіння ближньому» ми простежимо основи молитовного життя християнина, адже Катехизм УГКЦ «Христос – наша Паска» роз'яснює, що є два виміри молитви – особистий та літургійний. Молитва без любові до ближнього є неповноцінна, тому у цьому підрозділі ми розглянемо служіння ближньому як нероздільний елемент духовного життя спільноти. Для порівняння та кращого ознайомлення із можливими варіантами залучення харизматів до активного парафіяльного життя, ми наведемо приклади із практики Римо-Католицької Церкви.

Третій підрозділ другого розділу буде стосуватися питання важливості духівника для харизматів та його значення у Католицьких харизматичних спільнотах.

Досягнення повноцінного висвітлення теми дипломної роботи ми спробуємо досягти спираючись на документи Римо- та Греко-Католицьких Церков, а також праці богословів, релігієзнавців і мирян, котрі досліджували цю проблематику. Серед цих матеріалів джерелом нам слугуватиме слово Блаженнішого Святослава до членів харизматичних спільнот Бути собою у Церкві та для Церкви, а також праці священників УГКЦ Ореста-Дмитра Вільчинського Католицький харизматичний рух, Ігоря Царя Нова Євангелізація в Україні та римо-католицького кардинала Леона Суененса Католицька харизматична Віднова. Богословські та душпастирські орієнтири.

Також будемо посилатися на документи Церкви, а саме: Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом: матеріали VI сесії Патріаршого Собору Української Греко-Католицької Церкви; лист Конгрегації доктрини віри Ecclesia luvenescit до єпископів Католицької Церкви про взаємозв'язок між ієрархічними і харизматичними дарами для життя і місії Церкви тощо.

В дипломній роботі вирази Католицька харизматична Онова, Католицький харизматичний рух, Онова, Онова в Святому Дусі, харизматичний рух в Католицькій Церкві, харизматична Онова, харизмати використовуються як синоніми для позначення одного і того ж самого феномену під назвою «Католицький харизматичний рух».

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі, перш за все, ми визначили, що розповсюдження та становлення Католицьких харизматичних спільнот в Україні спочатку відбувалися з ініціативи представників Римо-Католицької Церкви. Розвиток харизматів характеризувався певною хаотичністю, оскільки ще не існувало єдиного координаційного центру. Нами було з'ясовано, що важливе значення для поширення харизматів в Україні відіграла заснована

в 1998 році римо-католицьким священиком Петром Куркевичом «Школа християнського життя і евангелізації». Вона стала впливовим осередком харизматичного руху в Україні. Окрім в цього в різного роду харизматичних реколекціях, з'їздах чи конференціях часто брали участь вірні УГКЦ, котрі поширювали світоглядні ідеї харизматів вдома, на роботі та на парафії.

Уже в 2004 році в Івано-Франківську була створена Українська Греко-Католицька сервісна комісія Онови у Святому Дусі, котра мала функцію координувати харизматичний рух в УГКЦ. У цьому ж році Синодом Єпископів УГКЦ було обрано владика Дмитра Григоракка відповідальним за харизматичний рух.

Поступово Католицький харизматичний рух в лоні УГКЦ укріплювався та поширювався. Тому ми в дипломній роботі після історичного екскурсу проаналізували світогляд харизматів та їхні особливі практики, які певною мірою мають своє витлумачення. Спираючись на офіційне пояснення Церковних ієрархів східнохристиянської та західнохристиянської традицій, ми дослідили загальне поняття дарів серед харизматів. Зокрема, під харизмою розуміємо дар або здатність для людини, яка є дана Святим Духом та реалізовується в спільнотовому служінні. Харизма має перебувати у світлі любові до Бога та ближнього. Без любові харизми залишаться порожніми та матимуть негативні наслідки. А відносно молитви «мовами», то у спільноті повинен бути її перекладач, а в іншому випадку – потрібно молитись «мовами» приватно.

Ми визначили, що головний орган координації католицьких харизматів у світі Міжнародна Католицька Харизматична Служба Онови (ICCRS) у своєму статуті вказує на ці та інші загальні положення, цілі та структуру харизматичного руху, які повністю відповідають вимогам, релігійним правилам та духовності Римо-Католицької Церкви. Подібні принципи є в офіційних статутах окремих українських греко-католицьких харизматичних спільнотах, таких як: «Виноградник» (м. Київ), «Благословення» (м. Львів), «Спільнота Св. Миколая» (м. Івано-Франківськ). Це пояснюється тим, що кожна харизматична спільнота, яка зародилася у лоні Української Греко-Католицької Церкви, базується на загальнокатолицькому харизматичному світогляді та робить подібний внесок у служіння Церкві та світу. Певний позитивний вимір харизматів в Українській Греко-Католицькій Церкві ми показали у третьому підрозділі першого розділу дипломної роботи під назвою «Місце і роль харизматичних спільнот в УГКЦ».

У ході нашого дослідження виявилось, що не всі учасники харизматичного руху на практиці дотримуються власних чи міжнародних статутів, що породило певні небезпеки та виклики з боку харизматів. Ми дослідили та показали певні релігійні викривлення адептів харизматичного руху не тільки у світлі церковного вчення, але й з психологічної точки зору. У дипломній роботі ми не ставили собі за завдання дати остаточну вичерпну відповідь на всі позитивні та негативні аспекти харизматів, а лише розкрити головні та актуальні виклики, притаманні українським харизматичним групам.

Доклавши чимало зусиль, ми виділили найголовніші моменти душпастирства харизматів, які певною мірою зустрічаються у проповідях та настановах ієрархії УГКЦ, а частково в офіційних документах Римо- та Греко-Католицької Церкви. Зокрема в другому розділі дипломної роботи ми продемонстрували значення духівника для харизматичної спільноти, котрий покликаний опікуватися своїми вірними та оберігати їх від крайнощів. Також ми проаналізували засадничу програму оновлення УГКЦ «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», котра покликана допомогти сучасній людині пережити зустріч з Воскреслим Спасителем. Це було зроблено у рамках душпастирства

харизматичних спільнот, адже останні пропагують таку ж ціль, використовуючи при цьому непритаманні східнохристиянському обряду форми та духовні практики. Безсумнівно, пастирська опіка харизматичних спільнот у лоні УГКЦ залишається актуальною та потребує офіційного роз'яснення. Тому ми допускаємо та очікуємо на подальше дослідження цієї тематики. Вважаємо, що варто робити особливий наголос на проведенні паралелей між західнохристиянським та східнохристиянським пастирством харизматичних спільнот, аналізуючи спільні й відмінні елементи. Бо тільки спільними зусиллями та в порівняльному аналізі можна віднайти загальні, найкращі та найефективніші методи сучасної пастирської опіки харизматичних спільнот. Вважаємо, що проведена нами праця може бути поштовхом для подальших досліджень харизматичного феномену в Україні.